

Hendrick Goltzius - Aphrodite en Adonis

Bloemen en planten met een verhaal

door Karolien Bloemsaat
foto's van Internet

Liefhebbers van tuinen raken vaak niet uitgepraat over hun bloemen en planten. Graag doe ik daar een schepje bovenop. Veel gewassen hebben een geschiedenis. Ze zijn verbonden met mythes en legendes of komen voor in de folklore. Omdat het thema dit jaar Oranje bomen is wil ik het deze keer alleen hebben over de meest oranje tuinbloem die we kennen. Daar valt heel wat over te vertellen.

Calendula officinalis (Goudsbloem)

In het Latijn betekent calendula kleine klok of kleine kalender. De bloem sluit zich als het donker wordt en hij gaat vaak bloeien bij het opkomen van een nieuwe maan. *Officinalis* betekent: uit de werkplaats van de apotheker. Sinds mensenheugenis is de plant een geneeskrachtig kruid. Er zijn veel volksnamen voor deze bloem, zoals goukes, studentenbloem of rhingelbloem. Als je de naam goudsbloem intikt op google, dan duizelt het je van de informatie over deze plant. Je zou daar bij wijze van spreken een hele

Aesculus mee kunnen vullen. De bloemblaadjes kunnen gebruikt worden als verfstof, of om kleur te geven aan allerlei gerechten zoals rijst, vis en kaas. Het blad is smakelijk

in salades en stoofpotten. In Engeland heet deze plant Marigold, omdat hij verbonden is met de verering van de heilige maagd Maria. Shakespeare bezong hem al in een gedicht in zijn Winteravondvertelling (*The winter's tale*). Een fragment:

[...] The marigold, that goes to bed with the sun

And with him rises weeping: these are flowers
Of middle summer [...]

Oranje verzet

Andere namen voor de Goudsbloem zijn o.a. Kroningsbloem of Oranjebloem. Dat vanwege de verbintenis met het hof van de Oranjes. In de tweede wereldoorlog was het een verboden bloem vanwege de intens oranje kleur. Veel Nederlandse burgers plantten deze bloemen in de tuin als stil protest. Ook zette men ze wel in vensterbanken. De Duitsers accepteerden dit uitdagende verzet niet. Om hun ongenoegen te uiten sloegen ze zelfs ruiten in als ze de bloemen ontdekten.

Haarlemmer olie

Al in de oudheid stond de Goudsbloem bekend als een wondermiddel. De Egyptenaren gebruikten de plant om de verjongende eigenschappen, die ze eraan toeschreven. In het oude Griekenland stond hij symbool voor dankbaarheid en liefdevolle herinneringen; en in het antieke Rome schijnt men de Goudsbloem al gebruikt te hebben tegen hart-en vaatziekten. Door de eeuwen heen zijn er steeds meer helende eigenschappen ontdekt van *Calendula*.

De toepassingen zijn eindeloos. Ik vond op internet wel 55 soorten aan- doeningen waarbij deze plant ter genezing wordt gebruikt. Die allemaal noemen voert natuurlijk te ver. Daarom een kleine selectie:

- Een aftreksel van de bloemblaadjes geneest acne en kan ook dienen als gezichtsreiniger.
- Thee van Goudsbloemen helpt o.a. bij indigestie, maagdarmkrampen, galwegenontsteking en dikkedarmontsteking.
- Een kompres van goudsbloemthee verlicht pijnlijke of ontstoken plekken op de huid, pijnlijke tepels of ogen.
- *Calendula* helpt ook bij voetschimmel, wratten en likdoorns.

Kortom, deze plant is een soort Haarlemmer olie onder de geneeskrachtige kruiden. Tegenwoordig is de meest gebruikte toepassing uitwendig als zalf voor beschadigingen aan de huid.

Aphrodite en Adonis

De Griekse mythe wil dat Adonis -een beeldschoon jongetje- wees was. Zowel Aphrodite, de godin van de liefde, hartstocht en de schoonheid, als Persephone, de godin van de onderwereld, wilden hem wel opvoeden. De oppergod Zeus bepaalde dat zij om en om de zorg over hem zouden nemen. Aphrodite was geobsedeerd door de schoonheid van deze jongeling. Maar Adonis werd toen hij ouder werd een fanatiek jager. Dat veroorzaakte veel onrust bij Aphrodite. Ze smeekte hem dan ook om het jagen te laten. Daar trok Adonis zich niet veel van aan en hij bleef zich bezighouden met zijn favoriete tijdverdrijf. En jawel, op een dag werd hij aangevallen door een wild zwijn dat hem doodtrapte. Aphrodite plengde overvloedig tranen van verdriet en waar haar tranen terechtkwamen ontstonden goudsbloemen. Arme godin van de liefde, maar wat een veelzijdig cadeau heeft ze ons geschonken.

